

DOSSIER DE PREMSA
11 de febrer de 2019

BARCELONA
LA CONSTRUCCIÓ URBANÍSTICA D'UNA
CAPITAL COMPACTA

Autor: Joan Busquets

Editen: Laboratori d'Urbanisme
de Barcelona de la Universitat Politècnica
de Catalunya · BarcelonaTech (UPC)
i Ajuntament de Barcelona

Idioma: Català

P.V.P.: 25€

Un text essencial per entendre l'evolució urbanística de la ciutat

Aquest llibre, publicat conjuntament per l'Ajuntament de Barcelona i Iniciativa Digital Politècnica de la UPC, fa un recorregut històric urbanístic centrat en la construcció de Barcelona, agafant com a base les operacions de planificació i els projectes més importants de la ciutat i nodrint-se de diverses fonts per a les seves diferents fases, ja que el seu desenvolupament ha estat molt variat i condicionat, especialment, pel factor cultural i l'econòmic.

Es tracta d'un procés de recerca de més de 40 anys per part del seu autor, Joan Busquets i Grau. La majoria del treballs s'han dut a terme en el marc del Laboratori d'Urbanisme de Barcelona de la Universitat Politècnica de Catalunya · BarcelonaTech (UPC).

» El present volum té per objectiu interpretar l'evolució i la construcció urbanística de Barcelona, a partir d'aquells elements urbanístics més significatius, comuns als de la constitució d'altres ciutats europees.

» Barcelona es una de les poques ciutats europees que ha estat capaç de convertir-se en Metròpoli. Aquest fet motiva estudiar per què s'ha produït aquesta situació i a partir de quins processos i projectes s'ha culminat.

» Com conviuen els diferents models de ciutat i com han evolucionant? Com proliferen els projectes urbanístics i com s'adapten? Com els períodes més dinàmics, rellevants, prolífics i innovadors de la Ciutat, requereixen l'evolució urbanística? Aquest llibre fa un recorregut per l'evolució urbanística de la ciutat.

» El llibre ve precedit d'un èxit internacional que ha vist la seva publicació en diverses llengües, entre les quals destaquem el xinès, l'anglès i el castellà. Ara, per primer cop, es presenta en català.

» La seva publicació està emmarcada en el **50 aniversari** del Laboratori d'Urbanisme de Barcelona de l'ETSAB, vinculat al Departament d'Urbanisme i Ordenació del Territori de la UPC, és un referent mundial pel que fa a la recerca sobre la construcció de la ciutat i un instrument cabdal en la reflexió sobre la construcció de la ciutat de Barcelona.

L'any 2016, la ciutat de Barcelona i la regió metropolitana, acollia una població de 5 milions d'habitants, és a dir, quasi el 70% de Catalunya. En els seus més de dos mil anys d'història, la ciutat ha exercit el paper de capital de Catalunya a la segona meitat d'aquest període, i els dos darrers segles ha experimentat un fort creixement, coincidint amb el desenvolupament de la ciutat moderna i la seva industrialització creixent.

La història de la civilització a Europa demostra que les ciutats han estat el lloc on s'ha produït la innovació i el canvi: els grans esdeveniments culturals i tecnològics han tingut lloc a les ciutats, i també s'hi ha produït o expressat els moviments i els canvis polítics més importants. Segons el moment històric o l'evolució històrica de Barcelona, fa que la ciutat s'hagi d'adaptar a nous factors socials, econòmics i ideològics.

L'eix principal del llibre està en la constitució de Barcelona, entenent precisament aquelles operacions de configuració o de projecte de ciutat que han estat crucials en el seu desenvolupament. Evidentment sempre hi ha períodes més prolífics o més innovadors, i també projectes capaços de sobreviure i/o d'adaptar-se al llarg de diverses generacions, com ara el controvertit pla Cerdà, convertit anys després en la identificació simbòlica de la ciutat.

Partim d'un model de ciutat en permanent canvi i en continua evolució. Entre els diferents períodes destaquem l'evolució de la ciutat moderna, que és la que més canvis socials, econòmics i polítics ha patit.

L'evolució urbanística de la ciutat està lligada al moment temporal però també als moments històrics, a l'evolució física, les diferents intervencions, noves lleis, nous decrets, etc... Tots aquest elements han esdevingut nous valors d'innovació i mutació que es van succeir a la ciutat. Un gran projecte urbà, un edifici monumental, simbolitzen les formes de govern del moment, però també les formes de coexistència. El seu contingut compositiu i figuratiu defineix la ideologia que el promou, que fins a cert punt s'idealitza a través de l'estatus social que rep qualsevol obra d'art.

La història urbanística ha de comprendre sintèticament l'experiència territorial i urbana i, si bé n'existeixen interpretacions culturals, econòmiques, ideològiques, polítiques... ha de fer atenció especialment a les dimensions físiques de la ciutat, que influeixen i a vegades fins i tot determinen d'alguna manera el seu desenvolupament cultural i econòmic. Les propostes o patrons d'urbanització es tradueixen en la forma urbana de les ciutats i es materialitzen en uns condicions específiques per a la població, l'organització social i política i la reinterpretació de l'espai geogràfic.

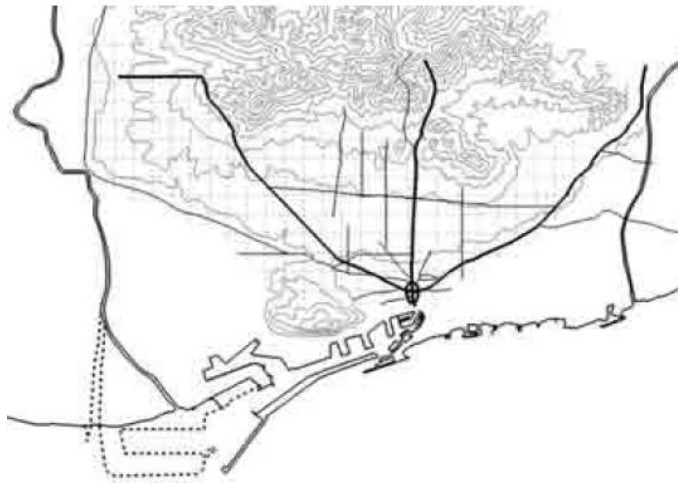
Serà també a través de l'escriptura i l'expressió gràfica que comptarem amb lectures complementàries. Efectivament, la representació de la ciutat canvia, com també canvia la grafia dels projectes, l'expressió dels plans i de les estratègies. Tot això contribueix a entendre l'evolució cultural de l'urbanisme.

L'elaboració d'aquest llibre ha estat possible gràcies a diferents fonts: des de les arqueològiques fins a les històriques, des dels projectes urbanístics, fins a la interpretació dels fets més recents, des d'una peça arquitectònica fins a un nou encaix regional.

L'autor, **Joan Busquets i Grau** va ser, juntament amb altres professors, un dels fundadors del Laboratori d'Urbanisme de Barcelona (LUB) de la Universitat Politècnica de Catalunya · BarcelonaTech (UPC). Les seves àrees principals d'estudi són les formes de creixement i de la morfologia urbana, el desenvolupament de la Barcelona moderna, la teoria i la pràctica del projecte urbà i l'ensenyament de l'urbanisme al món.

10 capítols en 10 etapes de la constitució morfològica de la ciutat

La ciutat medieval, inicis de la ciutat tradicional

La centuriació de Bàrcino i la seva influència en l'organització del sistema de carrers de la ciutat.

Els dos primers capítols ens introdueixen en la formació de la ciutat medieval seguint el seu origen romà, que identifiquem com una ciutat tradicional, amb els seus carrers, les places, els barris, etc.

És a partir dels inicis de la **ciutat industrial** que les actuacions urbanes són més documentals i s'estableixen una sèrie d'arguments urbanístics que poden il·lustrar la construcció de la Barcelona actual.

El paper de les estructures en la colonització del territori i les seves diferents fases, la diferent escala dels projectes de desenvolupament urbà, la ciutat com a instrument de progrés social i de desenvolupament polític, la influència urbanística de les pèrdues polítiques, les grans dinàmiques de població i les seves demandes habituals, els moviments d'innovació cultural i

urbanística, i les estratègies dels grans esdeveniments (1888; 1929; 1992) són alguns dels arguments que es tracten en els capítols centrals.

La ciutat del segle XIX

Mapa del projecte d'Eixample per a Barcelona d'Ildefons Cerdà, aprovat l'any 1859

La ciutat del segle XIX ens mostra com la industrialització entra plenament a la ciutat i es defineixen noves formes urbanes: nous tipus d'edificació (les estacions, els mercats, els restaurants, etc...), també s'emprenen noves accions urbanístiques: s'obren carrers, s'hi introdueixen nous serveis (gas, sanejament, ...). Podríem dir que es construeix la "ciutat d'ahir", imatges també compartides a través del cinema o de la literatura i que, a més, coexisteixen" d'alguna manera en la ciutat actual. Llavors és el moment del gran projecte de l'Eixample, dels desenvolupaments suburbans, de la demolició de la Ciutadella.

La ciutat del segle XX

Però és probablement al segle XX quan s'experimenta la gran eclosió urbana, el moment en què la industrialització organitza tot el conjunt amb un fort desenvolupament tecnològic i en què l'urbanisme es consolida com una pràctica tècnica i social. La ciutat s'estructura a la manera de les grans capitals europees i noves propostes morfològiques van prenent cos. La nova escala comarcal es desenvolupa en el període gris de la postguerra i els grans dèficits de serveis de la perifèria perduraran fins als nostres dies.

La recuperació de la ciutat a partir dels anys vuitanta busca revalorar els espais i les estructures urbanes existents i això produirà un nou renaixement de la ciutat. Els instruments urbanístics seran múltiples i bastant innovadors.

La ciutat del segle XXI

Amb el nou segle, s'obren noves perspectives gràcies al marc institucional europeu i, sobretot, als canvis en el sistema econòmic, orientat a una fase postindustrial en què prenen força les diferents formes de comunicació i creix el sentiment que la ciutat que construïm no és sostenible –consumeix energies no renovables i produeix una gran quantitat d'elements no reciclables. Les repercussions urbanístiques són difícils d'avaluar, però hem de comptar amb la força que Barcelona ja ha demostrat superant les grans “contradiccions” portuàries i industrials que hem comentat anteriorment.

Joan Busquets i Grau és professor catedràtic d'Urban Design del Graduate School of Design de la Universitat de Harvard. Fins al 2002 va ser catedràtic actiu a l'Escola d'Arquitectura de Barcelona de la UPC. Va ser un dels fundadors del Laboratori d'Urbanisme de Barcelona (LUB) de la UPC.

Arquitecte Urbanista, va ser Director de Serveis d'Urbanisme de l'Ajuntament de Barcelona durant els preparatius dels Jocs Olímpics de Barcelona 1992 i en la requalificació dels barris de Barcelona, en especial de Ciutat Vella. Des dels anys 90 desenvolupa projectes urbans en

diverses ciutats europees com La Haia, Delft, Ginebra, Rotterdam, Tolosa, Toledo i Lisboa, entre moltes d'altres, i fora d'Europa intervé a Singapur, Xangai, Ningbo i Sao Paulo.

Ha estat guardonat amb el mundialment reconegut Premi Erasmus d'Holanda en 2011, el Premi Nacional de Cultura en Arquitectura i Espai Públic de Catalunya, el Gran Premi Especial d'Urbanisme a França el 2012. El 2016 és nomenat "Membre étranger" de l'Academie d'Architecture de Paris.

Per a més informació:

<http://ajuntament.barcelona.cat/barcelonallibres/>

Laura Santaflorientina / Tel. 699061244 / E-mail: laurasantaflorentina@gmail.com